

Ədəbi layihələr istedadları aşkara çıxarmalıdır

Müsaibimiz Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, “Söz” ədəbi-bədii layihəsinin rəhbəri, adı İngiltərənin 10 ən yaxşı xarici şairi siyahısına daxil edilən Nigar Həsənzadədir.

– Nigar xanım, ilk sualım öz yaradıcılığınızla bağlıdır. Mən sizin kitablarınızı oxumuşam. 2005-ci ildə Rəşid Behbudov adına Mah-nı teatrında kitab təqdimatınızda da iştirak etmişəm. Rus dilində yazırsınız, amma azərbaycandilli oxucular da sizi sevirlər. Səbəbini sizdən soruşmaq istərdim. Həm də, ümumiyyətlə, ilk qələm təcrübə-nizə nə vaxtdan başlamısınız?

– Mənim üçün çox böyük xoşbəxtlikdir, baxmayaraq ki, əcnəbi dilində yazsam da, rus dili və ədəbiyyatı üzrə filologiya fakültəsini bitirsəm də, həyatımın yarısını xarici ölkədə yaşasam da, ruhum, fikrim həmişə Vətənimlə bağlı olub. Yəni qanım da, ruhum da Vətənimdir. Hətta Avropada beynəlxalq festivallarda çıxış edərkən geyim tərzim Şərqi üslubuna yaxın olub. Bu da Avropa auditoriyasında sual doğururdu ki, niyə rus dilində yazan şair bu qədər Şərqi bağlıdır. Mən hər zaman belə tədbirlərin təşkilatçılarına deyirdim ki, adım hər yerdə məhz Azərbaycan şairi kimi qeyd olunsun. Bu, məxsusi bir ruh halıdır.

– Siz uzun illər Britaniyada yaşamısınız, orada uğurunuz da olub. İlin on ən yaxşı xarici şairindən biri seçilmisiniz. Maraqlıdır, o qiymətləndirmə necə aparıldı? Ümumiyyətlə, Britaniyanın ədəbi mühiti necədir?

– Çox fərqlidir. Artıq 10 ildir ki, mən Azərbaycanda yaşayıram. Amma o vaxt elə oldu ki, ilk kitabımdan sonra Londona köçdüm və Azərbaycandan İngiltərəyə köçən gənc, rus dilində yazan şairə o ədəbiyyat mühitində özünə yer tapmağı bacardı. Öncə taleyimi dəyişən bir epizod oldu: Londonda gəzərkən divarda bir yazı gördüm. Məşhur ingilis şair-tərcüməçi Riçard Makkeynin (artıq o dünyasını dəyişib) şeir gecəsinin elanı idi. Anna Axmatovanın tərcümə olunmuş şeirləri səsləndiriləcəkdi. Və mən o gün ilk və balaca kitabımı əlimə alıb həmin şeir gecəsinə getdim. Riçard Makkeyn şeirləri oxuyurdu və hiss olunurdu ki, əsl şairdir. Çıxışını bitirəndən sonra ona yaxınlaşdım, kitabımı hədiyyə etdim. Azərbaycandan olduğumu biləndə onun gözündə, sanki, işıq yarandı. Dedi ki, Türk dünyasının gözəl şairi Nazim Hikmətin şeirlərini tərcümə edib. Özü də türk dilindən. Sən demə, Avropada ilk dəfə türk şairinin yaradıcılığını tərcümə edən şair idi. Mənim də Azərbaycan türkü olmağım ona xoş təsir bağışlamışdı. Elə bu səbəbdən də bir neçə gündən sonra o, məni çay süfrəsinə dəvət etdi. Sevincimdən nə edəcəyimi bilmirdim. İlk sualı o oldu ki, bəs, sizin şeirlərinizi ingilis dilinə kim tərcümə edir? “Heç kim” dedim. Qayıtdı ki, mən edəcəyəm.

Mənim bütün planlarım dəyişdi, orada qalası oldum və tərcümələrə başladım. İngiliscə kitab 6 aya çap olundu. Riçard Makkeyn məni Londonun məşhur ədəbi camiasına təqdim etdi. Mən də ingiltərəli şairlərlə tanış oldum. Onlardan mənə ən doğma olanı təbrizli Ziba Kərbasi idi. Onunla birlikdə çox gözəl çıxışlarımız olub. Ziba farsca yazırdı, mən isə rusca. Müasir Sənət İnstitutunun səhnəsində “O taylı– bu taylı Araz” adı altında çıxışlarımız olurdu.

– Nigar xanım, sizin mətbuatda tez-tez adıçəkilən “Söz” ədəbi layihəniz var. Bu layihənin 10-dan çox tədbirində iştirak etmişəm. Azərbaycan dilində böyük əsərlər yaradan xalq şairləri layihənizi, şeirlərinizi çox bəyənirlər...

– Var olsunlar! 10 il əvvəl mən Azərbaycana yay tətlinə gəlmişdim və heç ağlıma da gəlməzdi ki, mən yenidən Vətənimə köçəcəyəm. Doğru deyilib ki, hər şey öz vaxtında olur. Güman edirəm ki, qayıdış addımını doğru vaxtda, doğru istiqamətdə atdım. Bu gün mənim Bakıda olmağım, fəaliyyətim, topladığım təcrübə və bəzi uğurlarım bunu deməyə əsas verir.

“Söz” ədəbi birliyi layihəsinə gəlincə, o vaxt Mədəniyyət Nazirliyinin rəhbərliyi ilə görüşümüz olmuşdu. Mənə sual verildi ki, siz fəaliyyətinizə Azərbaycanda davam etsəniz, hansı işlərlə məşğul olardınız? Anıdan belə cavab verdim: mən faydalı olmaq istəyirəm. Sağ olsunlar, mənə bu imkanı yaratdılar. Bir layihə təqdim etməyimi istədilər. Elə həmin gün də bu layihənin adı qoyuldu. Nazirlik layihəmi dəstəklədi. Gənc şairlərin yaradıcılıqlarını geniş auditoriyaya təqdim etməyə başladım. Bir gün mənə zəng etdilər ki, Nigar xanım gəlin, biz sizin şeirlərinizi dinləmək istəyirik. Bu siz, bu da mikrofon.

Ümumiyyətlə, mən hər zaman çalışıram ki, “Söz”ün adı səslənəndə göz önünə istedadlar gəlsin. Bu layihə ilə mən etimadı doğrultmağa nail ola bildim. Əlbəttə ki, mənə güvənən, inanan gözəl insanların dəstəyi ilə...

– Siz gözəl bir kollektiv yaratmışınız orada.

– Bəli. Əslində çox maraqlıdır ki, “Söz”ün özünəməxsus insanları var. Bu şəxsiyyətlərin istedadlarından başqa, hər birinin ruhunda bir nur var. Tədbirlərimizdən Bakı Konqres Mərkəzində mərhum yəhudi əsilli dostumuz, ictimai xadim Arye Qutun kitab təqdimatı, Xocalı faciəsi ilə əlaqədar Əsəd Əsəd Fərəcov və Kübra xanımın bağlı təqdimat, “İgidlərin sözü” və s. yadda qalan olub. Vətən müharibəsi başlayanda “Söz”ün fəaliyyəti dayandı və bilərsiniz ki, mən o zamanlar informasiya müharibəsi cəbhəsinə keçdim. Müharibə bitəndə mən anladım ki, “Söz” artıq əvvəlki istiqamətdə davam edə bilməyəcək. Çünki hər anın, hər zamanın öz tələbləri var. Belə bir fikrə düşdüm ki, müharibədə iştirak edən əsgərlərimizin, şəhidlərimizin yazılarını toplayıb bir kitab ərsəyə gətirim. Sosial şəbəkələrdə anons yerləşdirdim. Dərhal yazılar, şeirlər, esselər gəlməyə başladı. Biz onları topladıq. Təcrübəli jurnalist Aida Eyvazova da bizə bu işdə kömək etdi. Beləcə, ilk antologiyamız ərsəyə gəldi. Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən dəstəkləndik və “İgidlərin sözü” möhtəşəm səhnələrdə yer aldı. Mən çox sevinirəm ki, bu layihədə iştirak edən qazilərimizin çoxunun adları tanınır. Bəzilərinə artıq şair deyər müraciət edirlər. Aralarında Prezident təqaüdünə layiq görülənlər də var. 11 nəfər isə artıq Yazıçılar Birliyinin üzvüdür. Bu layihə 2 il bundan əvvəl Şuşada keçirilən Vəqif Poeziya Günlərində özünü bir daha doğrultdu, kitabımız təqdim olundu. Ümid edirəm ki, bu layihənin növbəti çıxışları Xankəndidə, Xocalıda, Qarabağ Universitetində olsun.

– 2023-cü ildə Beynəlxalq Poeziya Festivalında iştirakınızdan da danışardınız. Bildiyim qədərincə, Azərbaycanı orada təmsil edən tək şair siz idiniz.

– Əlbəttə ki, böyük sevinc hissi ilə festivalda çıxış elədim. Baxmayaraq ki, hər müəllif istəyər ki, şeirlərini yazdığı dildə səsləndirsin. Amma mən orada öz doğma dilimdə şeir oxudum. Bu mənim üçün böyük məsuliyyət idi. Orada istedadlı şairimiz Salam Sarvanın tərcümələrini də səsləndirdim.

– Gənclərə nə tövsiyə edərdiniz?

– Tək gənclərə deyil, cəmiyyətimizə müraciət etmək istərdim. Məşhur bir deyim var, istedadlı insanlara dəstək olmaq lazımdır, bacarıqsızlar onsuz da istənilən işin öhdəsindən gələcəklər”. Çox istərdim ki, cəmiyyətimiz istedadlıları daim dəstəkləsinlər. Çox təəssüflər olsun ki, bəzən cəmiyyətimizdə bacarıqlı insanlar diqqətdən kənarda qalır. Bütün ədəbi-bədii layihələr istedadlı insanları üzə çıxarmağa xidmət etməlidir.

Müsaibəni qələmə aldı:

Anar TURAN

XQ